

Förbundsstyrelsens förslag till

Feministiskt program

 UNG VÄNSTER

1 Inledning

2 Det här är Ung Vänsters feministiska program. Det är ingen komplett förteckning över vad vi tycker
3 i feministiska frågor utan snarare en vägvisare. Syftet med det här programmet är att diskutera och
4 utveckla våra teorier om feminism, könsmaktsordningen och kampen för ett jämställt samhälle. Vi
5 är feminister oavsett om det ses som modernt eller inte. För oss handlar politik inte om att vara
6 populära och omtyckta, det handlar om att förändra världen. Vi är feminister, i med- och motvind.
7

8 *Vår feminism*

9 Feminism är varken svårt eller komplicerat. Det handlar om makt och om vem som har den. En
10 feminist är en person som ser att kvinnor som grupp är underordnade män som grupp och vill
11 förändra det. Att vara feminist är att ta ställning mot denna struktur som sätter oss i fack och
12 dömer oss efter kön. Den enda lösningen på ojämställdhet är feministisk kamp.
13

14 Vår feminism kan inte kopplas till en enskild våg eller en enskild teoretisk rörelse. Den består av en
15 mängd komponenter och influenser från olika rörelser och teoretiska inriktningar. Det har gjort det
16 möjligt för oss att ha en bred och samtidigt djup feministisk analys. Vi ser könsmaktsordningen
17 som en komplex förtryckande struktur som ibland samverkar med andra strukturer och ibland
18 agerar mot andra strukturer. Vår analys av könsmaktsordningen är därför inspirerad av olika
19 teoretiska inriktningar. Ung Vänsters feminism utgår framförallt från våra analyser av det
20 ekonomiska förtrycket av kvinnan och vår kamp för allas rätt till sin egen kropp.
21

22 *Könsmaktsordningen*

23 I Ung Vänster använder vi oss av könsmaktsordningen som begrepp för att beskriva den struktur
24 som rangordnar och skiljer könen åt. Könsmaktsordningen har inte alltid funnits och finns inte i
25 alla kulturer. Den är föränderlig och därmed möjlig att förändra genom kamp. Upprätthållandet av
26 könsmaktsordningen bygger till stor del på könsens isärhållande, genom starka könsroller, där det
27 ena könet överordnas det andra.
28

29 Det grövsta uttrycket för könsmaktsordningen är det sexualiserade våldet, alltså det våld som
30 utövas av män mot kvinnor just för att de är kvinnor. Det är ett av sätten som män utövar makt,
31 både direkt genom psykiskt och fysiskt våld och indirekt genom hot och en normaliserad
32 vardagsrädsla.
33

34 Könsmaktsordningen är en komplex struktur som har påverkan på samtliga nivåer och aspekter av
35 samhällslivet. Det är en struktur som både är abstrakt och konkret. Begreppet genus används för
36 att beskriva de sociala och kulturella normer och förväntningar som är knutna till kön. Begreppet
37 kön är baserat på biologi, men är i praktiken också socialt avgränsat och konstruerat.
38

39 Könsmaktsordningen är beroende av tydligt uppdelade köns- och genuskategorier, och därför
40 fungerar genus enligt principerna genusdualism och rangordning. Genusdualism innebär att två
41 tydliga genuskategorier, män och kvinnor, konstrueras, och att de avgränsas tydligt genom
42 normer och förväntningar om vad som är manligt och kvinnligt. Rangordning innebär att manligt

Förbundsstyrelsens förslag till

Feministiskt program

1 kodade egenskaper och beteenden ses som bättre och mer önskvärda än kvinnligt kodade sådana.
2 Förtrycket mot HBTQ+-personer är en konsekvens av genus – den som upplevs bryta mot reglerna
3 om dualism och rangordning straffas genom socialt och fysiskt våld. När vi i Ung Vänster talar om
4 kvinnor ingår självklart alltid transkvinnor om vi inte explicit säger eller skriver något annat.

5
6 När vi pratar om kön och om feminism brukar vi oftast bara prata om två kön. Inte för att vi vill ha
7 det så, utan för att det är så könsmaktsordningen kodar och delar upp människor. Vi måste utgå
8 från hur könsmaktsordningen fungerar idag för att kunna bygga strategier för att förändra.
9 Könsmaktsordningens förtryck utgår från det kön och genus omgivningen tillskriver en person,
10 inte den könsidentitet personen själv har. Detta drabbar alla som inte passar in i genusdualismen.
11 Det gör också att kvinnor som grupp är en nödvändig kategori för att förstå könsmaktsordningen,
12 eftersom alla som ses som kvinnor underordnas av könsmaktsordningen. När vi däremot
13 formulerar vår utopi, vårt drömsamhälle, och inte begränsas av rådande normer och strukturer ser
14 vi ingen poäng i att över huvud taget dela upp människor i olika kön eller genus.

15
16 Vi ser att flera olika strukturer kan samverka, exempelvis könsmaktsordningen, klassamhället och
17 rasismen. Ung Vänsters huvudsakliga politiska subjekt rörande feminism är unga kvinnor ur
18 arbetarklassen. I feministiska krav som rör ekonomi tenderar vårt politiska subjekt att omfatta även
19 andra personer ur arbetarklassen, t.ex. män medan vi, i frågor och kamper som rör exempelvis
20 rätten till kroppen ser att vi tjänar på att solidarisera oss med alla kvinnor, inklusive
21 överklasskvinnorna. Vi vill ha ett stort politiskt subjekt för att kunna driva frågor där många känner
22 sig inkluderade, eftersom vi vet att de allra flesta tjejer tjänar på att driva samma kamp
23 tillsammans. Alla får vara med när vi arrangerar feministiskt självförsvar, eftersom alla tjejer
24 drabbas av det sexualiserade våldet. Klassamhället och könsmaktsordningen är inte varandras
25 motsatser utan samverkar ofta. Ung Vänster driver inte feministiska frågor som går emot vår
26 socialistiska ideologi, på samma sätt som vi inte driver socialistiska frågor som går emot vår
27 feministiska ideologi.

28
29 Det förtryck som transpersoner och ickebinära möter på grund av sin könsidentitet, och som
30 homo- och bisexuella möter på grund av sin sexuella läggning, har sin grund i genussystemet och
31 könsmaktsordningen. Detta förtryck tar sig dock i stor utsträckning andra uttryck än förtrycket
32 tjejer möter för att de är tjejer. Det finns inte samma mönster av arbetsdelning och ekonomiskt
33 förtryck och det våld som ingår i förtrycket ser annorlunda ut. Därför kräver dessa förtryck andra
34 strategier. Eftersom feminismen är kampen för att krossa överordningen av killar som grupp över
35 tjejer som grupp ingår inte alla HBTQ+-personer i vårt feministiska politiska subjekt, utan det
36 politiska subjektet är tjejer och kvinnor som grupp. Kampen mot förtrycket av HBTQ+-personer är
37 livsviktig, och vi ser att det finns en risk att HBTQ+-personer blir ett bihang till den feministiska
38 kampen som antas tjäna på exakt samma saker som tjejer som grupp. Så är det inte. Analys och
39 strategier för HBTQ+-kamp bör formuleras för sig, istället för att klumpas ihop med andra kamper.

40 41 *Killar och feminism*

42 Vi ser tjejer som det politiska subjektet i den feministiska kampen. Därför är det också tjejer som
43 måste sätta agenda för vad som ska göras. Självklart ska killar vara med i den feministiska kampen,

1 men det kan inte vara de som sätter agendan för vilka frågor och hur frågorna ska drivas. Bara den
2 som blivit utsatt för könsmaktsordningens förtryck och det sexualiserade våldet kan berätta hur
3 det känns och upplevs. Denna princip kallas tolkningsföreträde.

4
5 Män och killar drabbas även av könsmaktsordningen i vissa avseenden. Exempelvis genom
6 destruktiva mansideal som uppfostrar pojkar till att inte kommunicera sina känslor och ta socialt
7 ansvar för sig själva och andra. Dessutom kan vi se att det finns ett glapp mellan flickor och pojkar i
8 hur man presterar i skolan där killar som grupp presterar sämre gällande skolresultat. Även dessa
9 konsekvenser av könsmaktsordningen behöver bekämpas just eftersom de grundar sig i
10 könsmaktsordningens fundament, det vill säga uppdelningen och isärhållandet mellan könen.

11
12 Trots att män är de som står för könsmaktsordningens förtryck är det viktigt att män är feminister
13 och står upp för jämställdhet mellan könen. Feminismens funktion är att omfördela makt från män
14 till kvinnor. Det innebär att feminismen i sig är ett hot mot den rådande maktfördelningen och
15 könsrollerna. Män och killars förhållande till feminism påverkas av att den feministiska kampen
16 innebär en aktiv omfördelning av makt och resurser mellan män och kvinnor. Vår relation till
17 kampen och könsmaktsordningen innebär att det krävs både gemensam och tjejseparatistisk
18 organisering.

19
20 En av våra viktigaste politiska praktiker är separatistisk organisering. Både internt och externt
21 använder vi oss av tjejseparatism i kampen mot könsmaktsordningen. Vi har aktivt valt att inte
22 organisera killar separatistiskt eftersom killar inte utsätts för ett förtryck på grund av deras kön.
23 Killar behöver inte fler rum att organisera sig separatistiskt, det skapar redan könsmaktsordningen
24 automatiskt.

25
26 Att killar och män tenderar att ty sig till varandra, dominera sociala sammanhang eller på olika sätt
27 stänga ute andra från deltagande brukar kallas för manlig homosocialitet. Det bygger på att killar
28 identifierar sig med och känner förtroende för andra killar. Det syns i allt i från vilka man väljer att
29 solidarisera sig med i ett meningslöst bråk i skolan till vem man väljer att anställa på jobbet.
30 Homosocialitet är en viktig del i upprätthållandet av könsmaktsordningen som struktur. Genom att
31 välja någon man känner eller kan identifiera sig med framför kompetens eller erfarenhet gynnas
32 män av andra mäns makt.

33 34 *Feministisk historia*

35 Ung Vänster är en del av kvinnorörelsen, på samma sätt som vi är en del av arbetarrörelsen. Det
36 innebär att vi gemensamt har en lång historia av vunna segrar, även om vi kanske inte alltid har
37 exakt samma ideologiska grund. Den feministiska rörelsens kamp brukar beskrivas som vågor.
38 Olika vågor har fokuserat på olika typer av frågor utifrån hur samhället har sett ut. Vågorna måste
39 tolkas och förstås utifrån sin kontext. Frågor som till exempel rösträtt är i dagens samhälle
40 självklara men något som kvinnor offrade sina liv för under den första vågens feminism. Taktikerna
41 och strategierna för ett jämställt samhälle tar sig många uttryck och har sina styrkor och svagheter.
42 De taktiker och strategier som vi använder idag kan vara helt obegripliga om de tas ur sitt

Förbundsstyrelsens förslag till

Feministiskt program

1 sammanhang och därför måste vi tolka och förstå vågorna i deras samhälleliga och historiska
2 kontext.

3
4 Den första vågens feminism brukar beskrivas som liberalfeministisk. Det innebär inte att den är
5 liberalfeministisk som i dagens politiska mening utan snarare liberal som i kamp för kvinnors
6 rättigheter. Det handlade framförallt om juridiska rättigheter genom allmän rösträtt, arvsrätt och
7 lika möjlighet till utbildning. Kampen fokuserade på demokratiska fri- och rättigheter. Den
8 liberalfeministiska rörelsens kamp fokuserade inte bara på parlamenten utan använde sig av en
9 militant form av civil olydnad.

10
11 Under 1960- och 1970-talen skedde en till feministisk våg. De viktigaste segrarna var nya
12 preventivmedel och lagstadgad aborträtt vilket friställde sexualiteten från reproduktionen. Den
13 andra vågen karaktäriseras av att kvinnan ses som en sexuell varelse, istället för en barnafödande
14 maskin. Det var också i denna våg som både arbetstidsförkortning och förskola blev viktiga frågor.
15 Kvinnor skulle ut på arbetsmarknaden och bli ekonomiskt självständiga. Många kvinnor fick jobb
16 inom den offentliga sektorn, för att göra samma arbete som i det egna hemmet fast för betalning.

17
18 Vi brukar säga att den tredje vågen börjar på 1990-talet och tar slut under 2000-talets första år.
19 Under den här perioden kallade nästan alla sig för feminister. Regeringen la förslag med en
20 feministisk stämpel och startade utredningar med uttalat feministiskt fokus. Det kanske låter
21 progressivt men innebar samtidigt att politiken fick sätta gränser för de potentiellt progressiva
22 idéerna som var möjliga. Viktiga diskussioner kring lagstiftning gav resultat vilket innebar att vi fick
23 brottsrubriceringen kvinnofridskränkning, en sexköpslag som kriminaliserar sexköp och en
24 utveckling av lagar om sexuellt ofredande och diskriminering. Det var också under 1990-talet och
25 den tredje vågen som Ung Vänster började med feministiskt självförsvar och började starta upp
26 jämställdhetsgrupper på skolor. Samtidigt skrev vi in feminism som ett av våra ideologiska ben i
27 vårt principprogram och började kalla oss för ett feministiskt förbund.

28
29 När det här programmet behandlas är vi på väg ut ur den senaste feministiska vågen. Den har
30 framförallt präglas av en utvecklad individualism och ett tydligt fokus på juridik. Vågens teoretiska
31 grund har en tydlig koppling till den akademiska världen och bygger ofta på en intersektionell
32 analys. Viktiga segrar för den här vågen är metoo-rörelsen och den nya samtyckeslagen.

33
34 Feminism är en maktkamp. Under historiens gång har vi sett kamper vinnas och förloras. Samtidigt
35 har vi fått se hur lätt det är att ta vunna kamper för givet och stå handfallna när de rättigheterna
36 rullas tillbaka. Vår förståelse för tidigare feministers segrar och förluster är avgörande för hur vi för
37 kampen idag. Miljoner kvinnor har genom historien organiserat sig för jämställdhet och offrat mer
38 än vad vi kan förstå för att förändra samhället. Vår historia bär oss framåt i kampen för ett samhälle
39 där kön inte spelar någon roll.

40

1 **Den privata sfären**

2 *Bakgrund*

3 Könsmaktsordningen är en struktur som känns in på bara skinnet. Under 1970-talet präglades den
4 andra vågens feminism av idéer som ville politisera relationer, kroppar och sexualitet. Områden
5 som hemmet, familjen, sexualitet, barn, preventivmedel, sex och våld i nära relationer sågs av
6 samhället som något privat som inte skulle blandas ihop med politiken. Den feministiska rörelsen
7 har vunnit stora segrar som till exempel rätten till förskola, fri abort och kriminalisering av sexköp.
8 Men det finns fortfarande många strider kvar. Än idag ses kvinnors sexualitet som en handelsvara
9 och snäva könsroller styr in våra relationer i heteronormativitet.

10

11 Den privata sfären omfattar också makten över den egna kroppen. Många frågor som befinner sig
12 inom den privata sfären berör makten över tjejjers kroppar och hur killar och samhället i stort
13 exploaterar tjejjers kroppar. Det sexualiserade våldet slår hårt mot tjejer och präglar våra liv och
14 vilka förutsättningar vi får.

15

16 *Familjen som institution*

17 Kärnfamiljen är en grundläggande institution i samhället vi lever i. Under historiens utveckling har
18 familjens struktur och uppbyggnad sett olika ut. Olika samhällen och produktionsätt har haft olika
19 behov av familjekonstellationer och kärnfamiljen är en förhållandevis ny familjekonstellation.
20 Familjen ses ofta som en privat angelägenhet som politiken inte ska lägga sig i och påverka. Men
21 för oss som feminister är familjen en avgörande del för att förklara könsmaktsordningen och
22 ojämlikheten mellan män och kvinnor. Kärnfamiljen är en viktig del av upprätthållandet av
23 könsmaktsordningen eftersom den reglerar både det produktiva och det reproduktiva arbetet. En
24 viktig del i att låsa fast kvinnor i kärnfamiljer är reprodönandet, alltså synen att tjejer vill vara
25 mammor och upprätthållandet av normen att kvinnor har barn. Reprodönandet reproducerar
26 normer där kvinnors primära uppgift i livet är att bära och föda barn. Det syns från att tjejer i
27 förskolan uppmanas att leka mamma till att tjejer med fasta förhållanden får svara på när barnen
28 kommer. Att leva i en kärnfamilj är på många sätt en kvinnofälla eftersom det många gånger
29 innebär ett huvudansvar för barn, familj och det egna hemmet.

30

31 Barn ses ofta som en grundläggande del av familjen. I det moderna samhället är barnen en
32 förutsättning för att en konstellation ska ses som en riktig familj. Genom adoption och
33 surrogatmödraskap har könsmaktsordningen gjort barn till en handelsvara. Idag sätts ofrivilligt
34 barnlösa par rätt till barn över kvinnors rätt till sina egna kroppar. Historiskt har barnafödandet
35 varit en viktig del i mäns makt över kvinnor. Männen har haft behov av arvingar som ärver
36 egendomen och har behövt ha makt över kvinnans kropp för att ha makt efter sin död.

37

38 Adoptionsindustrin är på många sätt problematiskt eftersom den bygger på handel med barn.
39 Rika och barnlösa par i väst reser till andra länder för att hämta påstått föräldralösa barn. Det
40 skapar en ekvation där den som längtar mest eller har mest pengar ses som den bästa föräldern
41 och där barnets bästa sätts i andra hand. Adoptionsindustrin har stora problem med korruption
42 och barnhandel där barn med föräldrar kidnappas och förs till västvärlden och ges nya föräldrar.

1 Samtidigt befäster adoptionen en syn på barn som en mänsklig rättighet för barnlösa par i väst.
2 Både adoption och surrogatmödraskap är en del av könsmaktsordningens verktyg för att
3 producera kärnfamiljer och upprätthålla normen om att familjer enbart kan bestå av barn och
4 föräldrar.

5
6 Surrogatindustrin har vuxit lavinartat sedan 70-talet och trots att det är förbjudet i Sverige kommer
7 allt fler barn hit genom surrogatmödraskap. Det går generellt ut på att icke-rasifierade, rika,
8 heterosexuella par reser till fattiga länder för att köpa genetiska barn födda av kvinnor i behov av
9 pengar. Synen på kvinnor som altruistiska välgörare som är villiga att föda andras barn skapar en
10 förväntan på kvinnor som godhjärtade där det blir i stort sett omöjligt att säga nej.
11 Surrogatmödraskap kan på många sätt ses som en typ av prostitution där skillnaden är att kvinnan
12 ses som en välgörande madonna och inte en hora. Reifikationen inom surrogatmödraskap är mer
13 långtgående än inom prostitutionen eftersom processen pågår under en betydligt längre tid. Ung
14 Vänster är emot alla former av surrogatmödraskap.

16 *Relationer*

17 Könsmaktsordningen är en struktur som känns in på bara skinnet. Den finns kvar när dörren smälls
18 igen och lampan släckts. Under lång tid har relationer och privatlivet setts som opolitiska och som
19 om de stod utanför strukturerna. Samtidigt har vi genom historien sett att hur vi lever våra privatliv
20 är en grundläggande del av upprätthållandet av könsmaktsordningen.

21
22 Från skolan och samhället matas vi med en bild på heterosexuella relationer där målet är att
23 träffas, gifta sig och skaffa barn. Det är en problematisk syn på vad livet ska vara eftersom det är ett
24 snävt och konservativt ideal som få passar in i. Vi ser inte själva heterorelationen som problemet,
25 utan problemet är att vi automatiskt träder in i traditionella könsroller. De traditionella
26 könsrollerna bygger på ett kärnfamiljsideal där kvinnans uppgift är att ta hand om barnen och
27 hemmet medan mannens uppgift är att arbeta och ha kontakt med omvärlden.

28
29 Rätten till sin egen sexualitet är en förutsättning för ett sunt förhållande till sex. Sex är en viktig del
30 av många romantiska relationer och hur vi har sex påverkas av vilket samhälle vi lever i. Vad vi
31 attraheras av påverkas av vilken kultur vi konsumerar och hur vi ser på varandra. Den bristande
32 sex- och samlevnadsundervisningen i skolan bidrar till att många unga vänder sig till porren för få
33 sina första erfarenheter av sex vilket innebär att de matas av bilder med övergrepp. De porrskador
34 som ett kontinuerligt porr-tittande innebär påverkar synen på sex och samtycke. En förutsättning
35 för sex är samtycke. Vi anser att allt innan ett samtycke ska ses som våldtäkt.

36
37 Mäns våld mot kvinnor är inte som vilket våld som helst. Det är ett systematiskt förtryck som
38 utövas av någon man har en nära relation till. Det kan vara en pappa, en sambo, en kompis, en
39 pojkvän eller en bror. Det kan utövas av en eller flera personer men det som är grundläggande är
40 att det är män som utövar det mot en kvinnor. Mäns våld mot kvinnor kan ta sig många uttryck.
41 Det kan vara att ha makt över någon annans inkomst, använda nedvärderande ord, pressa en
42 partner på nakenbilder, använda fysiskt våld, tvinga någon till sex eller att isolera personen. Det
43 kan också vara att utöva våld mot barn eller husdjur i relationen. Tjej- och kvinnojourer är

1 avgörande för att bryta det samhällsproblem som mäns våld mot kvinnor är. Deras expertis är
2 oersättlig. Vi vill se större ekonomiskt stöd för jourer och skyddade boenden. Sverige är rikare nu
3 än någonsin tidigare, det finns inga skäl till att jourer ska hotas med nedläggning.
4

5 Att prata om upplevelser av en våldsam närstående är ofta skam- och tabubelagt. Därför behöver
6 fler yrkesgrupper vara utbildade i att se tecken på våld. Vi vill till exempel att alla lärare och all
7 fritidspersonal ska ges utbildning i att identifiera barn och unga som lever i hem med en våldsam
8 förälder. Vi anser att barn som vuxit upp i familjer med våld inte ska tvingas träffa föräldern som
9 utövat våldet och att personer som döms för våld i nära relationer inte ska ha möjlighet att få
10 vårdnaden om sina barn. Att efter en separation tvingas umgås med en förälder som utövat våld
11 innebär att traumat fortsätter. Inga barn ska behöva leva med våldsamma föräldrar.
12

13 *Sexualitet*

14 Rätten till sin egen sexualitet är en viktig del i politiseringen av kroppen samtidigt som den
15 sexuella äganderätten är grundläggande för jämställdhet mellan könen. I dagens samhälle är
16 killars sexualitet och behov norm i allt från reklamen till våra egna relationer. Killar ses som aktörer
17 medan tjejer görs till objekt. I dagsläget ses heterosexuella, monogama relationer fortfarande som
18 norm trots att det finns en mängd olika sexualiteter och partnerpreferenser. Vi vill bland annat
19 specialutbilda skolhälso team i frågor som rör sexualitet och könsidentitet.
20

21 Rätten till abort har varit en av vår tids viktigaste frågor för makten över den egna kroppen och
22 den sexuella friheten. Att kunna göra abort innebär rätten att säga nej till att bli förälder mot sin
23 vilja och rätten att välja vilket liv man vill leva. I Norge är det möjligt för barnmorskor att vägra
24 utföra abort med hänsyn till samvetsfrihet. Vi anser att det ska räknas som arbetsvägran och att
25 utföra aborter är en del av yrket. På samma sätt som lärare inte kan undvika att undervisa om sex-
26 och samlevnad ska inte barnmorskor kunna vägra att utföra aborter. När konservativa rörelser
27 försöker begränsa aborträtten och kvinnors makt över sina egna kroppar vill vi att Sverige ska gå i
28 första ledet för att göra det möjligt för kvinnor att resa till Sverige för att göra säkra aborter. Fri
29 abort är det enda sättet att undvika illegala aborter där tjejer och kvinnor får sätta livet till. För att
30 minska antalet ofrivilliga aborter vill vi se större satsningar på ungdomsmottagningar och centrum
31 för sexuell hälsa. Att söka stöd och vård för sexuell hälsa ska vara gratis och aldrig en klassfråga.
32

33 Preventivmedel är avgörande för att kunna skilja sexualiteten från reproduktionen. I dagsläget
34 finns det en mängd olika former av preventivmedel. Problemet är att preventivmedel som
35 används av tjejer ofta har stora biverkningar som påverkar allt från vikt till sexlust. Idag används
36 framförallt handjur och hanceller i forskning trots att många preventivmedel i första hand ska
37 användas av tjejer. Det är innebär att det kan dyka upp nya biverkningar när tjejer väl använder
38 läkemedlen. Vi vill se mer forskning på preventivmedel och fler hormonfria preventivmedel.
39

40 *När kroppar blir handelsvaror*

41 Exploateringen av tjejers kroppar är en grundläggande del av det sexualiserade våldet och tar sig
42 uttryck på många sätt. Under de senaste decennierna har exploateringen också tagit sig in i våra

Förbundsstyrelsens förslag till

Feministiskt program

1 hem genom internet och den konstanta närvaron av smarta telefoner. De övergrepp som
2 sugardejting, fruimport och prostitution innebär är numera ständigt närvarande i vår direkta
3 närhet.

4
5 Under de senaste åren har prostitutionen utvecklats i takt med internets utbredning. Förut pratade
6 vi främst om prostitutionen som tog plats på gatan, men under de senaste åren har prostitutionen
7 flyttat in på internet och sociala medier. Eskortindustrin och hemsidor för sugardejting har försökt
8 tvätta bort prostitutionens smutsiga rykte genom att försöka omvandla det till ett nytt sätt att
9 umgås på. Genom att marknadsföra det som ett sätt för unga tjejer att tjäna pengar och leva ett liv
10 i lyx genom att äta middag med främmande män framstår det som vilket arbete som helst.
11 Företagen kan kalla det eskortservice eller sugardejting, vi vet att det rätta namnet är prostitution.
12 När män anser sig ha rätt att hyra tjejer som eskorter eller vara deras sugardaddys synliggörs
13 bilden av tjejer som objekt som är möjliga att köpa och sälja. Att anse sig ha rätt att hyra en annan
14 människa under en tid för ersättning och sedan förvänta sig sexuella tjänster i utbyte är inget
15 annat än prostitution. Ung Vänster vill att sugardejting och eskortservice ska ses som prostitution
16 och precis som det är olagligt att köpa sexuella tjänster ska det vara olagligt att hyra någon som
17 sugardejt eller eskort. Vi vill att det ska vara möjligt att döma företag som står bakom sugardejting-
18 och eskortsidor för koppleri. I dagsläget efterfrågar killar och män nakenbilder och använda
19 underkläder. Att köpa använda underkläder och nakenbilder i sexuellt syfte ska ses som en form av
20 prostitution.

21
22 Prostitution är att utföra eller bli utsatt för sexuella handlingar mot ersättning. Ersättningen kan
23 vara pengar, boende, skjuts hem, presenter eller trygghet. Prostitution är ett av de grövsta
24 uttrycken för könsmaktsordningen och det sexualiserade våldet. Idag ser vi hur
25 prostitutionsförespråkare försöker förklara prostitution till ett arbete. Inom prostitutionen
26 abstraheras jaget till kropp, från kropp till sex och från sex till tjänst, vilket skapar en gräns mellan
27 personen och kroppen som säljs. När jaget blir en tjänst känns inte arbetet som att sälja sig, men är
28 de facto att sälja sig. Människan har blivit maskinen. Vi menar att sex förutsätter samtycke, och det
29 går inte att prata om samtycke när ersättning finns med i bilden. Vidare ignorerar
30 prostitutionsförespråkare de omfattande problemen med trafficking. Att svenska män reser
31 utomlands och köper sex är ett växande problem. Sexturismen är framförallt stor i länder som
32 Thailand. Att köpa rätten till en kvinnas kropp under antingen en timme eller under flera veckor
33 ska ses som prostitution och också vara straffbart. På samma sätt ser vi fenomen som fruimport
34 som varianter av prostitution där det faktiska köpet pågår under en längre period. Vid fruimport är
35 inte ersättningen pengar utan snarare trygghet, boende och uppehållstillstånd. Ett stort problem
36 med fruimport är att fattiga kvinnor luras till Sverige för att bli utnyttjade av svenska män fram tills
37 deras provotid för uppehållstillstånd tar slut.

38
39 Ung Vänster vill höja straffen på sexköp och att svenska medborgare som köper sex utomlands ska
40 kunna dömas för sexköp i Sverige. Ett problem idag är att personer som lever i prostitution
41 förvägras socialbidrag eftersom socialtjänsten räknar pengar från prostitution som inkomst. Det
42 gör det nästintill omöjligt att lämna prostitutionen. Vi vill att den svenska sexköpslagen utvecklas
43 mot den abolitionistiska modell som finns i Frankrike och att de som utsätts ses som brottsoffer.

1 Den innebär bland annat att alla som utsätts för sexköp får rätt till skadestånd, uppehållstillstånd,
2 boende och behandling. De får också eventuella skatteskulder avskrivna. Alla som döms för sexköp
3 måste också gå på en skola för sexköpare, en utbildning som de själva finansierar. Den franska
4 modellen gör det möjligt att avskaffa prostitution som system. Utöver att utveckla den svenska
5 sexköpslagen vill vi att poliser och vårdpersonal specialutbildas i att bemöta personer som levt i
6 prostitution.

7

8 **Det offentliga rummet**

9 *Reklam och skönhetsideal*

10 Vi omges konstant av reklam på planscher, tv och i mobilen. Ingenstans är vi helt fria från den. I
11 reklamen paketeras stereotypa bilder av kvinnor och män ner till ideal som vi ska sträva efter.
12 Kvinnor avbildas som passiva, svaga, avklädda med sängkamarblick; medan män framställs som
13 aktiva, starka, och oftast påklädda. Kvinnors kroppars görs till objekt som ska öka försäljningen, där
14 ansikten ersätts med bilder på bilar, parfymflaskor döljer hennes kön eller så placeras varan mellan
15 hennes bröst. Reklamen påverkar vår syn på sexualitet och bidrar i förlängningen också till mäns
16 våld mot kvinnor och sexuella trakasserier genom att vi vänjer oss vid att kvinnor är passiva objekt
17 som ska stå till förfogande för sexuell njutning för män.

18

19 Massmedia har en stor inverkan på tjejer i förmedlingen av skönhetsideal och normer för hur de
20 ska vara. I reklamen är kvinnor smala och retuscherade till att vara perfekta. Bilderna skapar ett
21 ouppnåeligt ideal och en snedvriden kroppsuppfattning. Det förmedlar ett budskap som sätter
22 stor press på unga tjejer, att man aldrig kan vara bra nog. Pressen tar sig också fysiska uttryck i att
23 allt fler och allt yngre drabbas av ätstörningar och psykisk ohälsa. Ung Vänster vill se ett förbud
24 mot könsdiskriminerande reklam och att retuscherad reklam ska märkas.

25

26 *Sälj grej med feministisk tjej*

27 Att företag använder sig av feministiska budskap eller feministiska profiler för att sälja produkter
28 har blivit allt vanligare, men fenomenet är inte nytt. Såväl under 1970-talets som under 1990-talets
29 feministiska vågor har vi sett samma trend. När vi är på toppen av en våg vill företagen få sin del av
30 kakan. När den feministiska kampen gör framsteg och det är inne att kalla sig feminist finns det en
31 marknad att exploatera. Då kan man använda sig av rörelsen för att maximera vinsten. Företag "tar
32 ställning" för kvinnors rättigheter och marknadsför sina varor med budskap om vad som finns kvar
33 att göra. För att legitimera företagets feminism använder de sig av feministiska influencers. Att det
34 är en feminist som marknadsför företaget gör att företaget i sig också blir feministiskt. Att köpa
35 deras varor framställs som feministisk praktik och kampen urholkas på sitt innehåll. Samtidigt som
36 dessa företag "tar ställning" och säljer tröjor med feministiska förkämpar på, betalar de ut slavlöner
37 till sina anställda, sparkar fackligt aktiva och gravida.

38

39 *Porr*

40 Vi lever i en pornofierad kultur där det offentliga rummet blivit allt mer sexualiserat. Det som idag
41 är vanliga inslag i populärkulturen skulle förmodligen ha setts som pornografi för bara några
42 decennier sedan. Dagens reklambilder blir allt mer identiska med bilder i porrtidningar och det

1 som tidigare sågs som mjukporr syns idag i tv-serier och filmer. För att fortsätta göra vinst har den
2 riktiga porren varit tvungen att anpassa sig, gå längre och tänja på gränserna. Det som förut
3 kategoriserades som våldsporr är idag mainstreamporr, närmare 90 % av de mest sedda scenerna
4 innehåller våld mot kvinnor. Det som finns bara något klick bort är tortyrliknande scener och filmer
5 som utmanar alla tabun. Porrbranschen är en mångmiljonindustri som kapitaliserar på att
6 normalisera sådant som i alla andra fall hade kallats för rena övergrepp. Män som konsumerar
7 mycket porr får ofta mindre empati för våldtäktsoffer och attityder som stödjer sexuella
8 trakasserier och våld mot kvinnor.
9 Internet har gjort porren lättillgänglig, helt anonym och billig. Porrsidorna får idag fler besökare
10 varje månad än Netflix, Amazon och Twitter tillsammans. I Sverige är genomsnittsåldern för när
11 pojkar börjar titta på porr 12 år. Porren blir deras första möte med sex och för många unga
12 fungerar porren som den främsta seksualkunskapen. Det ger unga en skev syn på sex och samtycke.
13 Porren förstärker normer för hur sex ska gå till och vem som är aktiv och passiv. Porrindustrin låter
14 killar få betalt för att utsätta tjejer för övergrepp, tjejerna får skador liknande dem man får av tortyr
15 och men för livet och den som konsumerar porr får en skev syn på sex och sexualitet. När porren
16 blir mer våldsam blir också torskarna som köper sex vidrigare och övergreppen inom
17 prostitutionen allt våldsammare. Män som konsumerar mycket porr lider i högre utsträckning än
18 andra män av svårigheter med intimitet och intima relationer och ökade aggressiva tendenser. Det
19 är även vanligt att man försöker övertala sin partner att delta i porrliknande sex med smärtsamma,
20 aggressiva och förnedrande inslag.
21 Porr, prostitution och strippklubbar är en del av den globala sexindustrin som utnyttjar kvinnors
22 kroppar för mäns njutning. Det är industrier som utnyttjar tjejer och befäster könsmaktsordningen.
23 Ung Vänster vill förbjuda strippklubbar och införa porrfilter i skolan. Vi vill även att det tillsätts en
24 utredning som ser över hur spridningen av porr kan begränsas och undersöka möjligheten att
25 tillämpa sexköps- och kopplerilagstiftning på produktion av pornografi.

27 *Otrygghet i det offentliga rummet*

28 Alla ska känna att de kan röra sig fritt i vårt samhälle utan att vara rädda. Så är inte fallet idag.
29 Många tjejer undviker att gå ut sent på kvällen, tar omvägar istället för att gena genom den mörka
30 parken, låtsas prata i telefon eller håller nycklarna mellan fingrarna hela vägen hem. Rädslan har
31 sin grund i att tjejer lever med ett ständigt hot av sexualiserat våld. Från tidig ålder matas vi av
32 budskapet om att det är tjejens ansvar att inte hamna i farliga situationer. Det är hon som inte ska
33 dricka för mycket, ha för kort kjol eller gå ut själv på sent kvällen. Tjejer lär sig helt enkelt att de ska
34 vara rädda. Vardagsrädslan är ett allvarligt problem, den begränsar tjejers liv och
35 handlingsutrymme i samhället.

36
37 I takt med internets utveckling har det offentliga rummet blivit större. Vi är i ständig kontakt med
38 våra vänner och bekanta. Vi delar med oss och tar del av livshändelser, åsikter och tankar. Även i
39 miljöer som tidigare varit privata är vi tack vare internet i en typ av offentligt rum. Otryggheten
40 följer även med in på internet. Det kan handla om hat, hot och sexuella trakasserier. Idag
41 uppskattas att var tionde kvinna har utsatts för någon form av hat eller hot på nätet, och 18
42 procent har någon gång utsatts för stalking på nätet. Det får allvarliga konsekvenser inte bara för
43 kvinnors psykiska hälsa utan också på deras möjlighet att delta i samhället. Kvinnor som kontaktat

1 polisen i samband med nätvåld får istället för att åtgärder vidtas höra de ska att "ta en paus från
2 internet". Det sänder starka signaler om att denna typ av brott såväl som kvinnors trygghet inte tas
3 på allvar. Anonymiteten på internet har också gjort det möjligt att begå sexuella övergrepp på
4 internet utan att riskera att åka fast. Vi anser att sexuella övergrepp som utförs på internet ska
5 kunna ses som våldtäkt. Det skulle göra det möjligt att döma män som utnyttjar unga genom hot
6 för våldtäkt och inte bara för innehav av "barnpornografi". Vi vill även höja straffen för
7 dokumenterade sexuella övergrepp på barn, så kallade barnpornografibrott.

8

9 *Juridik*

10 Historiskt har kvinnor inte setts som fullvärdiga medborgare. De har setts som och i juridisk
11 mening varit mäns ägodelar. Kvinnor har fått kämpa för att bli medborgare med samma juridiska
12 rättigheter som män i allt från att bli myndig och få rösta till att delta i högre utbildning. Först 1965
13 kriminaliserades våldtäkt inom äktenskapet. Det var alltså inte möjligt att våldta sin fru innan 1965
14 utan allt sågs som frivilligt sex eftersom det skedde inom äktenskapet. I början av 1900-talet hade
15 vi reglementerad prostitution, där det såg som ett nödvändigt ont. Prostitutionen var samhällets
16 "avloppssystem" som behövdes för att män skulle få utlopp för sina lustar och inte ta ut dem på
17 sina fruar. Än idag ser vi att brott mot kvinnor inte får samma konsekvenser. En man som slår eller
18 till och med mördar henne får inte samma straff som vid annan typ av misshandel eller mord.
19 Våldsamma män har fortfarande rätt att träffa och få vårdnaden om sina barn trots att dessa sett
20 och utsatts för deras våld fysiskt, psykiskt eller verbalt. Det har helt enkelt alltid varit billigt att begå
21 brott mot kvinnor.

22

23 Föreställningar om män och kvinnors sexualitet återspeglas i rättsväsendets bemötande och
24 agerande vid sexualbrott. Kvinnor får frågor om klädsel, om de varit fulla och om de tydligt gjort
25 motstånd. Deras berättelse ifrågasätts och misstros systematiskt. Den första kontakten med
26 rättsväsendet är viktig och många gånger avgörande för om en kvinna vill fortsätta ingå i
27 förundersökningen. När man istället skapar en känsla av osäkerhet och otrygghet, förlorar kvinnan
28 ofta tilliten och hoppet. Det finns ett stort mörkertal av kvinnor som aldrig går till polisen.
29 Brottsförebyggande rådet räknar med att endast två av tio sexualbrott anmäls. Det kan delvis
30 kopplas till ett rättsväsende som inte tar kvinnors berättelser på allvar och att så pass få
31 anmälningar leder till fällande dom. För att utrota mäns våld mot kvinnor krävs både
32 förebyggande åtgärder och att lagarna faktiskt används.

33

34 Metoo-upproret 2017 kom som en reaktion på just detta. Kvinnor var trötta på att aldrig bli trodda,
35 aldrig få ett värdigt bemötande och ständigt göras ansvariga för mäns agerande. Tanken var att
36 det skulle gå att förändra om man synliggjorde hur vanligt det är att kvinnor utsätts för
37 sexualiserat våld. Om tillräckligt många kvinnor gick ut och berättade om vad de varit med om
38 skulle samhället inte längre kunna blunda. Hundratusentals kvinnor gick ut och berättade om vad
39 de utsatts för. Branscher gick ut och krävde förändring. Det ställdes krav på trygga anställningar,
40 jämställda löner, skärpta lagar, statligt stöd till tjej- och kvinnojourer, höjda skadestånd till utsatta
41 och billiga bostäder. Det var en stor och viktig händelse som synliggjorde mäns våld mot kvinnor
42 men i praktiken ledde metoo inte till någon större politisk förändring. Vi fick en samtyckeslag men
43 arbetet med att ta fram den var redan i gång och hade föregåtts av en lång kamp från den

1 feministiska rörelsen. Problemet är i första hand inte lagarna i sig utan att de inte används. En ny
2 lag kommer inte automatiskt leda till fler domar om inte rättsväsendet också förändras.
3 Samtyckeslagen har framförallt ett symboliskt värde. Den pekar på att förutsättningen för sex är
4 just samtycke men den förändrar inte att rättsväsendet i grunden är sexistiskt. Vi behöver ett
5 rättsväsende som lyssnar på kvinnor, förstår hur sexualiserat våld fungerar och faktiskt agerar. Ung
6 Vänster kräver att alla som möter offer för mäns våld mot kvinnor, såväl sjukvårdspersonal som
7 polis- och domstolsväsendet, ska vara utbildade inom området. Kvinno- och tjejjourer måste få
8 betydligt ökade resurser och upphandlingen av jourerna få ett slut. Ung Vänster vill även att
9 nämndemän kvoterar vid brott relaterade till mäns våld mot kvinnor, sexualbrott mot barn och
10 människohandel.

11
12 I metoo kunde vi vid ett antal tillfällen även se hur man följde trenden av att hänga ut personer
13 och kräva påföljder. På sociala medier och i tidningar lades det ut berättelser med namn och bild
14 på förövare. I viljan att alltid tro offret agerade sociala medier domstolar och dömde de utpekade.
15 Det kom krav på att arbetsplatser och rättsväsende skulle agera mot dessa män. Kraven i sig är inte
16 förvånande, det speglar samtidens tro på att högre straff, fler poliser och längre fängelsedomar
17 kan utrota kriminalitet. Metoo agerade inte i ett vakuum, det fanns till i ett samhälle som fått en allt
18 mer repressiv syn på domstol och fängelse. Den feministiska rörelsen kunde få gehör för krav på
19 högre straff även från de utbredda rasistiska strömningar som skyller våldtäkt på invandringen.
20 Tendensen att förminska våldtäkt till ett problem kopplat till invandringen är problematiskt då det
21 inte stämmer och förminskar sexualiserat våld till att vara en fråga om enskilda individers agerande
22 och inte ett strukturellt problem som är genomgripande i samhället. I förlängningen leder det till
23 enkla lösningar på ett komplext problem, där den feministiska rörelsen har en viktig uppgift i att
24 motverka och fortsätta arbeta och driva krav som visar på det sexualiserade våldets komplexitet.
25

26 *Vården*

27 Sjuk- och hälsovården har historiskt och idag behandlat kvinnor och män olika. Mannen har varit
28 norm i hela samhället, så även inom sjukvården. Den har såväl speglat det patriarkala samhället
29 som varit en instans för att upprätthålla det. Psykiatrin har använts för att gömma undan och
30 galenskapsförklara "jobbiga" kvinnor. Att gå emot förväntningar och föreställningar om hur man
31 ska vara har inneburit risker, ovälkomna åsikter eller verklighetsuppfattningar har tystats i
32 sjukvårdens namn. Synen på kvinnans "naturligt" återhållsamma sexualitet har varit djupt
33 inbäddad i psykiatrins definition av sjukt och friskt. Diagnoser som neuros, hysteri, paranoia och
34 sinnesförvirring har använts för att sjukförklara kvinnor. Fram till 1974 kunde kvinnor läggas in på
35 psykiatrisk klinik som en del i en abortutredning. Kvinnan har setts som det svagare könet,
36 emotionellt instabil och mindre rationell än mannen, oförmögen att bestämma över sin egen
37 kropp. På 1950-talet talade man om könad trötthet som ett stort problem, dubbelarbete med hela
38 ansvaret för hem och barn slet. För kvinnorörelsen har vården och det offentliga alltid varit
39 centrala i kampen för ett jämställt samhälle. Man har ställt krav på mödravården, på smärtlindring
40 vid förlossning, fri abort, preventivmedel, föräldraledighet och försäkring, barnbidrag, förskola och
41 ekonomisk trygghet vid sjukskrivning. Trots att det gått över hundra år av kamp är vården
42 fortfarande ojämställd.

Förbundsstyrelsens förslag till

Feministiskt program

1

2 Det kvarstår idag vissa tydliga skillnader mellan kvinnor och män i hälso- och sjukvården. Flera
3 sjukdomar som kvinnor drabbas av i högre utsträckning tenderar att vara lägre prioriterade. Inte
4 minst inom endometrioscården. En sjukdom som runt var tionde kvinna i Sverige lider av men som
5 kan ta mellan fem och tio år att få diagnoserad. Där råder det också stor kunskapsbrist om
6 sjukdomen inom vården och patienternas smärtproblem förminskas ofta och möts med okunskap.

7

8 Kön styr behandling, medicinering och väntetid till läkarkontakt. Kvinnor får sämre tillgång till vård
9 och upplever sig sämre bemötta i vården jämfört med män. Kvinnor och män får olika
10 behandlingar vid samma sjukdom när de många gånger borde fått samma. Kvinnors problem ses
11 ofta som psykiska eller relaterade till livsstil, medan män remitteras vidare och skickas på
12 provtagning. Det är ett resultat av en vård där symptom, behandling och forskning har utgått ifrån
13 män med tron att den är direkt applicerbar även på kvinnor. Våra kroppar är dock inte lika, vi får
14 inte samma symptom och reagerar olika på behandling. Det går inte att anta att forskning som
15 sker på handjur och hanceller går att överföra på kvinnor. En jämställd vård innebär inte att vården
16 alltid ska vara likadan, den måste vara anpassad efter de skillnader som finns mellan könen. Ung
17 Vänster vill att det ska läggas mer resurser på kvinnors hälsa och på forskning på kvinnosjukdomar.

18

19 Nedsörningarna i offentlig sektor slår dubbelt mot kvinnor. De slår mot de många kvinnor som
20 jobbar inom vården och mot dem som behandlas i den. Det råder platsbrist på flera av våra
21 sjukhus och det saknas personal, samtidigt fortsätter politiker att skära ner i sjukvården.
22 Förlossningsvården är en av de som drabbats hårdast. På flera håll i landet får man resa i timmar
23 för att komma till det närmaste sjukhuset. Det råder brist på barnmorskor och sjuksköterskor och
24 yrkena präglas av dåliga arbetsvillkor och löner. Antalet sjukskrivningar har ökat drastiskt de
25 senaste åren och den största anledningen till att kvinnor inte kan gå till jobbet är stress och psykisk
26 ohälsa.

27

28 Den psykiska ohälsan ökar och kryper sig allt längre ner i åldrarna, samtidigt har inte vården
29 möjlighet att möta den ökande ohälsan. Allt fler tjejer lider av skev kroppsuppfattning och
30 sjukdomar som anorexi och bulimi. Det behövs fler kuratorer och psykologer i skolorna, resurser till
31 psykiatri och väntetiderna måste minska.

32

33 Sexuellt självskadebeteende är när man använder sig av sex som medel för att skada sig själv
34 genom att till exempel sälja sex. Att det sker på egna initiativ ska inte misstas för frivillighet eller
35 samtycke. Precis som när det gäller prostitution är det felaktigt att tala om frivillighet när man
36 pratar om sexuellt självskadebeteende. Majoriteten av tjejer och kvinnor med sexuellt
37 självskadebeteende utvecklar dessa som en följd av tidigare övergrepp. Av vården möts man ofta
38 med okunskap, skuld och skam, känslor som dessa tjejer ofta redan innan påfört sig själva. Det gör
39 det svårare att söka vård.

40

1 **Utbildning och fritid**

2 *Utbildning genom livet*

3 Skolan formar oss genom stora delar av våra liv, från förskolan hela vägen till komvux och
4 universitetet. Det innebär att våra lärare och läromedel har stor påverkan på det vi tycker och
5 tänker. Därför är det viktigt att vi kämpar för en skola för alla och en skola som kompenserar. Det
6 ska inte spela någon roll vilken skola du går på, vilka föräldrar du har eller vilket kön du uppfattas
7 ha - alla ska ha samma chans till utbildning och den utbildningen ska vara lika bra som alla andras.

8
9 Redan i förskolan är det vanligt att tjejer och killar behandlas olika. Där kan det handla om att tjejer
10 förväntas leka med dockor och lära sig ta hand om en dockfamilj, medan killar oftare förväntas att
11 leka med fysiska lekar, som att jaga varandra. Att tjejer leker familj ses som positivt, medan killars
12 aktiviteter oftare ses som störande och meningslösa.

13
14 Lärare placerar ibland elever så att varannan elev är tjej och varannan är kille, för att läraren vill att
15 tjejerna ska lugna killarna och hjälpa dem fokusera på skolarbetet. Flera studier som gjorts i
16 klassrum har visat att tjejer oftare får ja- och nej-frågor, medan killar uppmuntras till att debattera
17 och analysera i större utsträckning, genom att de får mer utrymme att utveckla sina resonemang.
18 En jämställd skola är en förutsättning för ett jämställt samhälle.

19
20 Det är fler kvinnor än män som läser upp sina betyg på komvux. Det är också både fler kvinnor som
21 studerar och som tar examen på universitet och högskola, 2 av 3 som tar examen i högskolan är
22 kvinnor. Trots detta är nästan alla som sitter i bolagsstyrelser eller som är chefer män (om det inte
23 handlar om chefer inom utbildning och vård, vill säga). Mönstren måste också ändras bland de
24 övre nivåerna på högskolan, till exempel är mer än 70 % av alla professorer är män. Ung Vänster
25 kräver att kvinnor ska ges förtur till doktorandplatser i mansdominerade ämnen.

26
27 Inom vänstern pratas ofta om att bryta normer, eftersom det finns många förtryckande normer om
28 hur människor ska se ut eller vara. Men det finns också positiva normer – och sådana kan skolan
29 lära ut. Det kan handla om en sund hälsosyn eller hur det pratas om sexualitet, till exempel. Många
30 tjejer lider idag av ätstörningar, det är en stor fixering på kroppsideal runt omkring oss och det
31 ligger en enorm social press på elever att passa in i allt snävare ramar. Ett enkelt men viktigt sätt för
32 skolan att normalisera och neutralisera mens är att erbjuda gratis mensskydd på alla skoltoaletter.
33 Ung Vänster vill att mensskydd ska vara gratis.

34
35 Ett stort problem är den könssegregering som sker vid både tillval, gymnasieval och senare studier.
36 De valen får stora konsekvenser i samhället eftersom många yrken är dominerande av antingen
37 män eller kvinnor. För att vi ska få en mer jämn arbetsmarknad krävs flera åtgärder. En av dem är
38 att elever måste få veta vilka möjligheter som finns och att ditt kön inte ska avgöra vilket yrke du
39 kan söka dig till. Studievägledare fyller därför en viktig funktion för många unga. Om tjejer aldrig
40 uppmuntras att söka yrkesförberedande utbildningar inom till exempel bygg eller teknik,
41 samtidigt som killar aldrig uppmuntras att söka omsorg eller språk, är det svårt att se hur vi unga
42 ska välja annorlunda.

1

2 *I skolan*

3 Vi vet att historien är skriven av de med makt. Därför är den stora majoriteten av all historia skriven
4 av män, för män. Det är något som behöver ändras på. Vi i Ung Vänster har i olika omgångar drivit
5 frågan om att lyfta kvinnor i historien, att betona vikten av alla som drivit kampen för ett jämställt
6 samhälle eller vars uppfinningar det sällan pratas om trots dess påverkan på samhället. Om
7 kvinnor sällan pratas om glöms kvinnors kamp bort och synen på mannen som norm
8 reproduceras. Det är fler namngivna nazister än kvinnor i historieböckerna. Därför är det viktigt att
9 fortsätta kampen och att fortsätta lyfta dessa frågor inom skolan. Kvinnors historia ska inkluderas i
10 undervisningen och inte beskrivas som en separat historia.

11

12 Kampen för en jämställd skola måste ske på många olika plan. Vi unga måste organisera oss för
13 förändring, men det kräver också förändring hos skolornas ledning, i riktlinjer och stöddokument.
14 All skolpersonal måste få grundläggande jämställdhetsutbildning. Alla skolor måste arbeta aktivt
15 med jämställdhetsplaner som omfattar personal, elever och arbetsmiljö, med mera. I en sådan plan
16 kan det till exempel stå mål och strategier som eleverna kan använda sig av för att genomdriva
17 jämställdhetskrav. En skolas arbete med jämställdhetsspecifika frågor kan inte hamna på en
18 enskild medarbetare eller vara något som nämns i förbifarten på en personaldag. Det måste vara
19 något som arbetas med kontinuerligt och som syftar till långsiktig förändring.

20

21 Sex- och samlevnadsundervisningens kvalitet är idag oftast under all kritik. Lektionerna är få och
22 innehållet fokuserar på biologi, heterosexuella relationer och killar som norm. Det skapar en
23 föreställning om att killar är aktiva och tjejer är passiva samtidigt som kärnfamiljen befasts som
24 institution.

25

26 Vi vill att sex- och samlevnadsundervisningen ska vara bred och ämnesöverskridande. Den måste
27 inkludera en kritik mot samhällets normer och förväntningar på vår sexualitet. Vi vill inkludera fler
28 perspektiv på sex, sexualitet, könsidentitet och relationer. Undervisningen om sexuell och
29 reproduktiv hälsa måste ges mer utrymme.

30

31 Samtycke är grundläggande för sex. Alla elever ska få lära sig om gränssättning, samtycke och sex
32 på lika villkor. I dagens porrifierade samhälle matas unga med bilder och föreställningar av sex.
33 Skolan måste ta aktivt ansvar för att problematisera porrens syn på sex och stå upp för den
34 mänskliga kroppens ickesäljbarhet. Ett första steg i detta arbete är att införa ett porrfilter.

35

36 Kunskap att undervisa i sex- och samlevnads-kunskap ska vara obligatoriskt på lärarprogrammen.
37 En förutsättning för att ge elever bra undervisning är att lärarna är trygga och kompetenta inom
38 ämnet. Vi menar också att specialutbildade skolhälso-team i frågor om sexualitet och könsidentitet
39 kan hjälpa.

40

41 Feministiskt självförsvar är en praktik Ung Vänster driver som går ut på att skapa ett separatistiskt
42 rum för tjejer att dela med sig av erfarenheter, stärka sin självkänsla och lära sig försvara sig mot
43 fysiska angrepp. Det är skolans ansvar att alla känner sig trygga i skolan. Därför är feministiskt

1 självförsvar en praktik som vi vill ska erbjudas i alla högstadieskolor och gymnasium för att alla
2 tjejer ska få möjlighet att lära sig.

3
4 För att kunna göra förändring i sin skola krävs ett aktivt elevdemokratiskt arbete. Det kan se ut på
5 många sätt, men utgår ofta från någon form av elevråd eller elevkår. Idag används sällan
6 elevdemokratien för att driva på progressiv förändring, men det är något vi vill se. Genom en mer
7 demokratisk skola kan tjejer kräva och få mer utrymme.

8
9 Ett annat sätt att organisera sig i skolmiljön är att starta jämställdhetsgrupper. I en
10 jämställdhetsgrupp kan det till exempel arrangeras temadagar eller demonstrationer. Det är ett
11 utrymme för tjejer att organisera sig och lyfta frågor på sin skola. Stödet och utrymmet för
12 jämställdhetsgrupper på skolorna behöver öka för att ge plats och möjlighet att lyfta frågor även
13 utanför klassrummen för att diskutera och driva kamp för en bättre skola.

14 15 *Psykisk ohälsa*

16 Nedskärningarna som pågått från 90-talet och framåt har lett till en rad olika problem i och utanför
17 skolan. Bland annat har inte skolor råd att ha kuratorer, eller ibland bara under vissa dagar. När
18 skolväsendet privatiseras prioriteras personal ned, eftersom personalkostnaden är en enkel
19 parameter att justera. Det innebär ofta att skolor säger åt sina elever att "ta eget ansvar" för sina
20 studier, det vill säga studera utan en lärares handledning. Det innebär också nedskärningar i
21 skolhälsan och resurspersonal, vilket slår mot tryggheten i skolan. Nedskärningar ska aldrig drabba
22 elevers hälsa.

23
24 Betyg i allt lägre åldrar gör att elever allt tidigare tvingas värdera sitt arbete efter betygskriterier i
25 stället för att lära sig för lärandets skull. Det leder till ökad stress. Tjejer känner sig ofta stressade av
26 prov och läxförhör. Tjejer får generellt också högre betyg och tvingas konkurrera mot varandra,
27 vilket i sig leder till psykisk ohälsa. Det här är bidragande faktorer till att Ung Vänster vill avskaffa
28 både betyg och läxor.

29
30 Idrottslektionerna är ofta utformade på sätt som motverkar ett aktivt deltagande från tjejer. Det
31 kan till exempel handla om lärare som delar upp klassen i tjejer och killar och sedan tilldelar de
32 olika grupperna olika aktiviteter, baserade på kön. På så sätt cementeras könsrollerna ytterligare -
33 killar är bra på bollsport, de uppmuntras och de får respekt. Typiska "tjejsporter" får litet eller inget
34 utrymme, tjejer får inte samma uppmuntran. Samtidigt är idrottslektionen det tillfälle då
35 kroppsfixeringen är som tydligast, både tjejer som har problem med sin egen kropps bild och
36 mobbing av personer som avviker från normen gör att många försöker komma ifrån
37 idrottslektionen till varje pris.

38 39 *Fritidsaktiviteter*

40 Det är viktigt att det finns ett brett utbud av fritidsaktiviteter. Det kan handla om att fritidsgårdarna
41 ska arrangera aktiviteter som alla känner sig välkomna på och att den verksamhet som arrangeras
42 inte gör tjejer till passiva observatörer medan killar är aktiva och gör saker.

43

1 För att killar och tjejer ska få samma möjligheter att utveckla sina kunskaper och ha en meningsfull
2 fritid krävs fler öppna utrymmen. Vi behöver fritidsgårdar och kulturhus att vistas i. Tjejer har ofta
3 ett sämre utbud av verksamhet att välja på. Kommuner lägger ofta större mängd resurser på
4 fritidsaktiviteter där en majoritet av utövarna är killar. Alla fritidsgårdar ska erbjuda tjejseparatistisk
5 verksamhet för att få större kvinnligt deltagande.

6
7 Damfotboll är en av Sveriges största sporter och får ändå mycket mindre resurser än herrfotbollen.
8 På samma sätt satsas mindre resurser på tjejdominerade fritidsintressen som till exempel ridsport,
9 dans och teater. I kampen för tjejers lika rätt på fritiden är det viktigt att försvara fritidsgårdar samt
10 sådan verksamhet som riktar sig särskilt till tjejer.

11
12 Kärnan i en feministisk idrottspolitik är att tjejers idrottande måste ges samma samhälleliga
13 resurser som killars. För att det ska bli så krävs dels att riksidrottsförbundet tar ett ansvar och
14 fördelar de statliga pengarna aktivt och rättvist. Kommunerna måste också uppvärdera tjejers
15 idrottande. Skolan måste också ta sitt ansvar för att tjejer och killar ska kunna och vilja vara med på
16 idrottslektionerna på samma villkor. Alla idrottslärare ska utbildas i jämställdhet för att öka tjejers
17 deltagande på idrottslektionen.

18
19 Ett allt mer populärt fritidsintresse bland både killar och tjejer är e-sport. Inom e-sporten råder ofta
20 en sexistisk kultur, där tjejer sällan känner sig välkomna. Det är också en miljö där tjejer betar sig
21 otrevligt mot andra tjejer för att passa in. Tjejer har svårt att få samma status och trovärdighet som
22 killar har. Tjejer som spelar utsätts för väldigt mycket trakasserier och hot. Både av de som spelar
23 med en och de som spelar mot en. Många tjejer tvekar därför för att spela, eftersom de är nervösa
24 att de inte ska vara tillräckligt bra eller förstöra för resten av laget. Tjejer utseende blir också
25 kritiserat extremt mycket, något som drabbar kvinnliga streamers hårt.

26
27 E-sporten är på god väg att bli större än vanlig sport, det är dags att satsa ordentligt på att lyfta
28 tjejer och ta den självklara platsen inom e-sporten. De utbildningar inom e-sport som redan finns
29 behöver aktivt söka sig till tjejer för att rekrytera, de satsningar som gjorts de senaste åren för att
30 hjälpa tjejer inom spelhobbyn måste fortsätta få finansiering och fler turneringar där kvinnliga
31 spelare frontar behöver arrangeras.

32 33 **Arbete och arbetslivet**

34 Ett av de mest grundläggande maktförhållandena i samhället är frågan om hur arbetet
35 organiseras. Könsmaksordningen formar vem som arbetar med vad och hur detta arbete värderas.
36 Kvinnor har sämre arbetsförhållanden, lägre löner och mindre makt över sitt arbete än män. Det
37 kringskar kvinnors frihet. En av de mest grundläggande förutsättningarna för jämställdhet är
38 därför ekonomisk rättvisa mellan män och kvinnor.

39 40 *Arbetsdelningens historia*

41 Så länge könsmaksordningen har funnits har arbete delats och rangordnats baserat på kön. Vissa
42 arbetsuppgifter, såsom hushållsarbete och barnuppfostran, har i alla tider tilldelats kvinnor och för

1 det mesta utförts oavlönat. Dessa arbetsuppgifter kallas reproduktivt arbete, eftersom de
2 återskapar arbetskraft. Det reproduktiva arbetet är omvårdande, fostrande och utbildande. Män
3 har i mycket större utsträckning tilldelats produktivt arbete, som direkt skapar varor. Delar av det
4 produktiva arbetet har alltid utförts av kvinnor och arbetarkvinnor har ofta tvingats arbeta med
5 tunga, slitsamma uppgifter som har låg status och är illa avlönade. Dessa två mönster präglar den
6 könade arbetsdelningen och skapar kvinnors ekonomiska underordning.

7
8 Kvinnor har genom historien utgjort en betydande del av arbetskraften. Innan industrialiseringen
9 när de flesta försörjde sig på jordbruk arbetade män och kvinnor i lika stor utsträckning. I och med
10 kapitalismens intåg och lönearbetets utbredning skapades en uppdelning mellan vilka
11 arbetsuppgifter som avlönades och vilka som inte gjorde det. Många arbetsuppgifter som
12 historiskt utförts av kvinnor blev inte avlönade och familjeenheter med en lönearbetande man och
13 en hemarbetande kvinna blev vanliga. På så sätt befestes könsmaktsordningen i lönenivåer och
14 ekonomisk makt. Detta utgjorde den ekonomiska grunden för den ojämställda kärnfamiljen.

15
16 Kärnfamiljsstrukturen har dock aldrig innefattat alla – ensamstående kvinnor och många kvinnor
17 ur arbetarklassen har alltid behövt arbeta för försörjning. I de första fabrikerna var kvinnor en
18 majoritet av arbetskraften och genom historien har kvinnor arbetat i alla branscher. Eftersom
19 kvinnors ekonomiska underordning är en bärande del av könsmaktsordningen har detta mött
20 motstånd av män. Förindustriella yrkesskrån förbjöd som regel kvinnor från att arbeta inom dem
21 och vissa tidiga fackföreningar strejkade för att förebygga kvinnor från att komma in på
22 arbetsmarknaden med motiveringen att det skulle leda till lönedumpning för männen. Förutom
23 detta direkta motstånd mot kvinnors arbete finns även ett långsiktigt historiskt mönster i att
24 kvinnodominerade arbeten tenderar att få lägre lön och status. Ett tydligt exempel är
25 programmeringsarbete, som var ett klart kvinnodominerat yrkesområde fram till mitten av 1900-
26 talet. I takt med att yrkets status och ekonomiska vikt ökade organiserade sig män inom
27 yrkesområdet för att göra det till ett mansyrke och idag ses programmering just så.

28
29 Efter andra världskriget har andelen kvinnor som lönearbetar ökat kraftigt. I Sverige har denna
30 utveckling förstärkts av att vissa arbetsuppgifter som tidigare utförts oavlönat av kvinnor har
31 socialiserats och gjorts tillgängligt för alla, såsom förskola och äldreomsorg. Sveriges
32 arbetsmarknad är dock fortfarande långt ifrån jämställd.

33 34 *Könsmaktsordning på arbetsmarknaden*

35 I dagens Sverige formar könsmaktsordningen arbetsmarknaden på flera sätt. Det finns åtminstone
36 tre tydliga nivåer av könsdiskriminering: uppdelningen mellan avlönat och oavlönat arbete,
37 uppdelningen i och rangordningen av mansdominerade och kvinnodominerade branscher, samt
38 skillnader i lön, villkor och makt inom samma bransch.

39
40 Kvinnor och män arbetar idag ungefär lika många timmar i veckan men tiden är olika fördelad –
41 män tenderar att arbeta mer avlönat och kvinnor mer oavlönat. Kvinnor tenderar dessutom att ta
42 mer ansvar för planering och koordinering av obetalt hemarbete. Detta är en av anledningarna att

1 kvinnor som kollektiv har lägre inkomster än män vilket är en fortsättning på
2 könsmaktsordningens historiska arbetsdelning.

3
4 Den svenska arbetsmarknaden är kraftigt könssegregerad. De flesta branscher har antingen en stor
5 majoritet män eller en stor majoritet kvinnor. De yrken som är kvinnodominerade har som regel
6 lägre lön och sämre villkor än mansdominerade yrken som kräver motsvarande utbildningsnivå
7 eller arbetar med liknande uppgifter, vilket bidrar till att kvinnor har lägre inkomster än män trots
8 att de i genomsnitt har mer utbildning. En av de tydligaste skillnaderna mellan mans- och
9 kvinnodominerade yrkesområden är att deltidsarbete är mycket vanligare i kvinnodominerade
10 branscher. Detta beror till viss del på att kvinnor gör mer obetalt arbete, men den vanligaste
11 anledningen att kvinnor jobbar deltid är att arbetsköparen inte erbjuder heltidsarbete. Detta
12 ofrivilliga deltidsarbete sätter kvinnor i en utsatt ekonomisk ställning, dels genom att man får lägre
13 lön och pension, dels genom att ens tjänst är mer känslig för hylling eller ofrivillig nedskrivning av
14 tjänstegrad. Kvinnor har också i större utsträckning än män tidsbegränsade anställningar, vilket
15 skapar en ytterligare ekonomisk osäkerhet.

16
17 Inom en bransch yttrar sig könsmaktsordningen i direkt lönediskriminering, alltså att kvinnor får
18 mindre lön för samma arbete, såväl som i skillnader i makt och inflytande. Utbredningen av
19 individualiserad lönesättning missgynnar kvinnor, som ofta får sämre resultat av individuella
20 löneförhandlingar. Det blir också svårare att kämpa kollektivt för jämställdhet när löner sätts
21 individuellt. Rikstäckande kollektivavtal är en viktig komponent för att motverka
22 lönediskriminering. Män tenderar i större utsträckning att vara i ledande positioner. Sexualiserat
23 våld, hot om våld och annat våld på arbetet är ett problem kvinnor möter i långt större
24 utsträckning än män, såväl från kunder som medarbetare och chefer.

25
26 Rasismen och könsmaktsordningen samverkar tydligt på arbetsmarknaden. Rasifierade kvinnor är
27 överrepresenterade i lågavlönade arbeten, särskilt tjänstearbeten. Denna arbetsdelning
28 upprätthålls i stor utsträckning genom rasistiska urvalsprocesser vid anställning, utbildning och i
29 Arbetsförmedlingens verksamhet. Denna utsatta ställning utnyttjas politiskt av högern som
30 bedriver en politik för att befästa denna arbetsdelning genom skattesubventioner och
31 lönereformer. Det presenteras som ett slag för jämställdhet att rika kvinnor och män ska slippa
32 hemarbete genom att lämpa över det på rasifierade arbetarkvinnor.

33

34 *Ojämlighetens konsekvenser*

35 Alla dessa ojämlikheter på arbetsmarknaden är delar av könsmaktsordningens ekonomiska
36 förtryck av kvinnor. Det samlade resultatet av förtrycket är allvarligt. Kvinnor har mycket lägre
37 inkomster än män. Inkomstskillnaden är summan av skillnader i betalt och obetalt arbete, ofrivillig
38 deltid och direkt lönediskriminering. Detta skapar konsekvenser både på kort och lång sikt.
39 Kvinnors lägre inkomster kan skapa ekonomiskt beroende av män, vilket bidrar till förtryckande
40 familjestrukturer och våld i nära relationer. De skapar också ett ekonomiskt tryck på kvinnan att ta
41 ut merparten av föräldraledigheten när ett heteropar får barn. Ojämnt uttag av föräldraledighet
42 gör kvinnors ställning på arbetsmarknaden än svårare, och förstärker mönstren av ojämlikhet
43 gällande lön och sysselsättningsgrad.

1

2 En annan tydlig följd av ojämlikheten är att kvinnor i större utsträckning än män är sjukskrivna. Att
3 kvinnodominerade yrken har lägre status leder till mindre forskning, resurser och åtgärder
4 gällande arbetsmiljö. Förutom att kvinnors fysiska arbetsskador ignoreras har kvinnodominerade
5 yrken ofta sämre och mer stressande psykosocial arbetsmiljö, inklusive större utsatthet för våld och
6 sexualiserat våld. Tillsammans med ojämlikt fördelat ansvar för hemarbete och privat socialt ansvar
7 leder detta till att kvinnor i mycket större utsträckning än män lider av utbrändhet och andra
8 psykiska arbetsskador.

9

10 Sammantaget gör dessa ojämlikheter att kvinnors livsinkomst i genomsnitt är mycket lägre än
11 mäns och långt mindre än vad den direkta lönediskrimineringen ger sken av. Detta ger särskilt
12 stora konsekvenser för kvinnors pensioner eftersom ersättningen grundar sig på livsinkomst.
13 Kvinnor är i långt större utsträckning än män fattigpensionärer och har som regel betydligt lägre
14 pensioner.

15

16 *Kampen för ekonomisk jämställdhet*

17 Det ekonomiska förtrycket har alltid varit en central del av könsmaktsordningen, och lika länge har
18 motstånd mot förtrycket funnits. Den feministiska kampen för ekonomisk jämställdhet angriper
19 förtrycket på alla nivåer – den direkta lönediskrimineringen, de sämre villkoren i
20 kvinnodominerade branscher, själva könssegregeringen av arbetet och kvinnors oavlönade arbete.

21

22 Under 1900-talets mitt skedde stora framsteg i den här kampen när flera stora arbetsuppgifter som
23 tidigare utförts oavlönat av kvinnor socialiserades. Till följd av organiserad feministisk kamp
24 utvidgades välfärdsapparaten till att tillhandahålla förskola och äldreomsorg. Detta var ett dubbelt
25 framsteg – dels för att arbetsuppgifter som tidigare varit oavlönade nu blev avlönade, dels för att
26 ansvaret för dessa uppgifter nu låg på staten snarare än enskilda kvinnor. Reformerna möjliggjorde
27 att en mycket större andel av kvinnor kunde arbeta. Dessa reformer skapade dock nya problem. De
28 som idag arbetar med barn- och äldreomsorg är fortfarande nästan uteslutande kvinnor och
29 könssegregeringen av arbetsuppgifter tycks inte minska. Barn- och äldreomsorgen drabbas hårt av
30 de nedskärningar som blivit politisk rutin, och bidrar till växande stress och andra
31 arbetsmiljöproblem. Löner och arbetsvillkor är sämre än i mansdominerade branscher med
32 motsvarande utbildningskrav och arbetsbörda. När nedskärningar gör att staten inte kan
33 tillgodose behoven av vård och omsorg skiftas ansvaret tillbaka på kvinnor som privatpersoner
34 och fler tvingas balansera jobb med att ta hand om anhöriga eller helt enkelt sluta jobba för att
35 göra obetalt vårdarbete. Detta förstärker ojämställdheten på arbetsmarknaden och i familjen
36 kraftigt och rullar tillbaka feminismens framsteg.

37

38 Trots dessa brister har utbyggnaden av barn- och äldreomsorg inneburit stora framsteg för den
39 ekonomiska jämställdheten. Därför är det knappast förvånande att de angripits från höger. I takt
40 med högerns angrepp på den allmänna välfärden har de försökt skapa alternativ för överklassen.
41 Istället för att satsa skattepengar på välfärden har höger- och mittenregeringar infört skatteavdrag
42 för hushållsnära tjänster, det så kallade RUT-avdraget. Dessa avdrag presenteras som en
43 jämställdhetsreform och ett sätt att hjälpa kvinnor med utländsk bakgrund in på

1 arbetsmarknaden. Den retoriken avslöjar vad högern menar med jämställdhet: den som kan betala
2 för sig får slippa hushållsarbete som istället ska utföras av rasifierade kvinnor till låga löner. Sådan
3 politik skapar inte jämställdhet utan befäster rådande rasistiska klasstruktur och ger
4 skattelättnader till de rikaste.

5
6 RUT-avdraget visar att omvandling av obetalt hemarbete till avlönat arbete inte nödvändigtvis
7 skapar större jämställdhet. Om en sådan omvandling sker på marknadens och
8 könsmaktsordningens villkor kan den istället befästa ojämlikhet och könssegregering. När
9 oavlönat arbete görs avlönat behöver det ske i allmän regi för att se till att alla får del av reformen.
10 Det krävs också ett mycket mer aktivt arbete för att bryta könssegregeringen på arbetsmarknaden
11 och ett slut på nedskärningarna i välfärden. Det obetalda arbete som inte enkelt går att socialisera
12 bör delas jämlikt mellan kvinnor och män. För att uppnå det målet krävs dels ett feministiskt arbete
13 för att förändra attityder, men också ett stärkande av kvinnors ställning på arbetsmarknaden.

14 15 *Strategier för förändring*

16 En feministisk rörelse som vill göra arbetsmarknaden jämställd har ett stort arbete framför sig. Det
17 finns en rad strategiska mål att kämpa för som hade gjort enorm skillnad. Kampen för jämställdhet
18 behöver föras både inom och utanför parlamenten, på alla tillgängliga arenor, och förändringen
19 behöver ske i sociala relationer, i statens beslut och i produktionen.

20
21 Ofrivilligt deltidsarbete är ett problem för väldigt många kvinnor, som sänker inkomster och
22 försvagar ställningen på arbetsmarknaden. Rätt till heltidsarbete är ett viktigt krav som drivs av vår
23 rörelse såväl som den fackliga rörelsen. En sådan rättighet måste dock kompletteras med ett
24 perspektiv på kvinnors arbetsmiljö och hälsa. Kvinnor är redan idag sjukskrivna i större
25 utsträckning än män och ett utökande av arbetstiden utan förbättring av arbetsmiljön kan få
26 allvarliga konsekvenser. Därför driver Ung Vänster också kravet på sex timmars arbetsdag med
27 bibehållen lön.

28
29 Sex timmars arbetsdag skulle innebära en kraftig förbättring av de allra flestas ekonomi och
30 arbetsmiljö. Där det har implementerats på försök har resultatet varit en succé med minskad stress
31 och bättre livskvalitet. För de kvinnor som jobbar deltid skulle sex timmars arbetsdag innebära en
32 kraftig löneökning och en starkt ställning på arbetsmarknaden. Att förkorta arbetstiden skulle inte
33 automatiskt leda till en mer jämlik fördelning av det obetalda hemarbetet, men tillsammans med
34 ett aktivt feministiskt arbete ger arbetstidsförkortningen större möjligheter för detta. En förkortad
35 arbetsdag är även viktig för att fördjupa demokratin och kulturen. Den som kommer hem
36 utmattad efter jobbet varje dag och lägger sin fritid på hemarbete har svårt att orka organisera sig
37 för förändring eller för sina intressen. Därför är kortad arbetstid en viktig demokratireform.

38
39 Sedan kapitalismens början har arbetstiden förkortats löpande både genom förkortad arbetsdag,
40 längre helg och mer semester. Denna förkortning är möjlig eftersom vår produktivitet ökar, alltså
41 att varje person producerar mer på kortare tid, till följd av teknologiska framsteg. Sedan 1980-talet
42 har produktivitetssökningen inte använts till detta utan till att öka de privata vinsterna. Sex timmars
43 arbetsdag handlar om att överskottet ska gå till den som skapar det, nämligen arbetarklassen.

1 Kampen för sex timmars arbetsdag behöver föras både i och utanför riksdagen, och särskilt i den
2 fackliga rörelsen.

3
4 Den direkta lönediskrimineringen måste försvinna. För att åstadkomma det är det viktigt att
5 motarbeta individuell lönesättning, vilket kan ske politiskt för offentlig sektor och fackligt för privat
6 sektor. I allmänhet behöver kvinnors arbetsvillkor förbättras kraftigt. Det måste bli slut på
7 nedskärningarna i offentlig sektor, det ska vara behoven som styr resursfördelningen. Åtgärder
8 mot våld och sexualiserat våld på jobbet är nödvändiga. De fackliga organisationerna är en nyckel
9 för detta arbete och Ung Vänster ser mycket positivt på de kvinnoseparatistiska nätverk som har
10 bildats inom många mansdominerade fackförbund. Dessa nätverk har också en viktig roll att spela
11 i avsegregerandet av arbetsmarknaden. Tryck måste också sättas på utbildningsväsendet och
12 arbetsförmedlingen för att minska könssegregationen. Offentlig sektor som arbetsköpare har en
13 stor potential att öka jämställdheten genom att likställa löner för yrkesområden i offentlig regi som
14 kräver motsvarande utbildning.

15
16 De ojämlika pensionerna är ett enormt jämlikhetsproblem. Dagens pensionssystem gör äldre
17 kvinnor till fattigpensionärer genom orättvisa regelverk för pensionsnivåer. Förutom den direkta
18 orättvisan i att knappt ha råd med hyra och mat drabbar detta arbetarkvinnor genom att låsa fast
19 dem i relationer. Många äldre kvinnor har helt enkelt inte råd att skilja sig vilket gör det omöjligt
20 att komma bort från misshandelsförhållanden och lägger grund för ekonomiskt våld.
21 Pensionssystemet behöver reformeras för att garantera en värdig ålderdom för alla. Utvecklingen
22 mot höjd pensionsålder går i rakt motsatt riktning och kommer drabba arbetarkvinnor hårdast.
23 Denna utveckling måste hejdas – vi kan betala för en bevarad pensionsålder och en kortad
24 arbetsdag med produktivitetsökningen som idag går till företagets vinster. En viktig anledning till
25 dagens ojämlika pensioner är det ojämlika uttaget av föräldrapenning. Kvinnor tar i mycket större
26 utsträckning än män uppehåll från sitt arbete för att ta hand om barn vilket påverkar pensionen
27 negativt. Föräldrapenningen borde kvoterats för att jämställa uttaget av den.

28
29 Den ekonomiska ojämlikheten mellan män och kvinnor växer ur ett samspel mellan kapitalismen
30 och könsmaktsordningen. Dessa maktstrukturer samverkar ibland och motverkar ibland varandra,
31 men i grunden stärks de av varandra. Att avskaffa kapitalismen kommer inte med nödvändighet
32 leda till att könsmaktsordningen försvinner men det är en nödvändig förutsättning för att skapa
33 ekonomisk jämställdhet. Ung Vänsters mål är ett samhälle där alla bidrar efter förmåga och alla får
34 det de behöver, oavsett kön. Ingen maktordning ska begränsa vad den enskilde gör med sin tid
35 eller vilken roll hen fyller i samhället. Vi bär alltid med oss detta mål i vår feministiska kamp.
36 Dagens ojämlika arbetsmarknad har skapats av människor och människor kan förändra den.

37

38 **Avslutning**

39 *Vad skiljer oss från våra motståndare?*

40 Den feministiska kampen berör och omformar hela samhället, och alla politiska aktörer förhåller
41 sig till den på något sätt. Dessa aktörer kan delas in i de reaktionära högerkrafter som är öppet
42 fiendliga mot feminism, nyliberala krafter som agerar för marknadens och kapitalismens

1 utbredning med feministiska argument, reformistiska och liberala krafter som förespråkar
2 jämställdhet men har lågt ställda ambitioner och smalt fokus, samt feministiska vänsterkrafter som
3 agerar på alla plan för att krossa könsmaktsordningen, som vårt förbund.
4

5 Antifeminismen tar sig organiserat politiskt uttryck i reaktionära högerpartier och deras svansar.
6 Dessa krafter gör motstånd mot feminismens grundläggande segrar, så som aborträtten, och
7 verkar för att begränsa kvinnors frihet på alla sätt de kan. Ett starkt fokus på kärnfamiljen och
8 motstånd mot kvinnors ekonomiska och personliga självständighet präglar dessa rörelser. Under
9 feministiska vågor och när feminismen är populär kan denna rörelse verka svag men i backlash
10 växer den snabbt tillbaka och mobiliserar kraftigt, särskilt bland män. Därför behöver den
11 feministiska rörelsen alltid vara redo att mobilisera till försvar av kvinnors grundläggande fri- och
12 rättigheter. Runt dessa frågor går det att bygga breda politiska samarbeten och samla folkflertalet,
13 men för att göra det måste vi vara redo att möta hårda angrepp från våra motståndare. Detta är en
14 grundläggande och central uppgift för varje feministisk organisation. Nyliberala krafter är i
15 grunden ointresserade av jämlikhet, utom då det finns politiska eller ekonomiska poäng att vinna
16 på den av andra orsaker. Pinkwashing, då företag och stater och dess institutioner marknadsför sig
17 eller sina tjänster som feministiska, är ett typiskt exempel, liksom de politiska krafter som
18 marknadsför utförsäljning och privatisering av välfärden som jämlikhetsreformer. Dessa krafter är
19 opportunistiska och anpassar sin kommunikation efter vad som är mest populärt – om fascismen
20 är på frammarsch kommer de inte tveka att överge sin feministiska marknadsföring och
21 argumentation. En feministisk rörelse behöver genomsåda dessa krafter och konstatera att de
22 inte kommer bidra till kampen för jämlikhet.
23

24 Den bredaste kategorin är de reformistiska och liberala krafter som verkar för jämställdhet, men
25 gör det inom ett smalt område eller i begränsad utsträckning. Ett viktigt historiskt exempel är de
26 liberalfeminister som var viktiga allierade i kampen för kvinnors rösträtt, men som fokuserade på
27 kvinnors juridiska rättigheter över allt annat. Dessa rörelser kännetecknas ofta av en övertro på
28 statens förmåga att lösa jämlikhetsproblem. Detta tar sig uttryck i allt ifrån påstått feministisk
29 utrikespolitik till ett uteslutande fokus på rättsväsendet för att bemöta sexualiserat våld. Det är ofta
30 möjligt att bygga breda feministiska allianser kring specifika frågor med liberala eller reformistiska
31 krafter, och det gör det möjligt att vinna konkreta segrar, men det är viktigt att minnas deras
32 begränsningar. Vår feministiska kamp är också utomparlamentarisk och syftar till att krossa
33 könsmaktsordningen i sin helhet.
34

35 *Våra strategier*

36 Vi är feminister för att vi ser att kön påverkar våra möjligheter i livet. Könsmaktsordningen är
37 komplex och påverkar våra liv från vaggan till graven. Redan på förskolan får vi lär oss hur vi ska
38 bete oss, vad vi ska göra och gilla utifrån det kön vi uppfattas ha. Det följer oss sedan genom hela
39 skolgången och påverkar vilken lön och pension vi kommer att få. Vår feminism ser
40 könsmaktsordningens komplexitet, vi ser att ekonomi och rätten till kroppen är centrala delar för
41 att förstå hur den fungerar och agerar.
42

Förbundsstyrelsens förslag till

Feministiskt program

1 Vi vet att könsmaktsordningen är föränderlig och går att förändra och förinta. Vi kämpar emot den
2 i alla dess uttryck för ett jämställt samhälle där kön inte ska spela någon roll. Feminismen är vårt
3 förbunds ena ideologiska ben, vår förståelse av könsmaktsordningen och hur vi bekämpar den är
4 grundläggande för vår organisering. Vi ser att könsmaktsordningen påverkar alla kvinnor, oavsett
5 klasstillhörighet och därför är vårt politiska subjekt alla som identifierar sig som tjejer. Vi ser att vår
6 storlek är vår styrka och att det är genom att vi är många i kampen som går ut på gator och torg
7 och kräver vår rätt som vi kan förändra. Vi organiserar oss i vår egen organisation och tillsammans
8 med andra organisationer för att skapa ett brett och hårt motstånd mot könsmaktsordningen.

9

10 I Ung Vänster arbetar vi med internfeminism som en del av vårt feministiska arbete. Vi ser att Ung
11 Vänster inte är en isolerad ö utan att vi också påverkas av det samhälle vi lever i och därför måste vi
12 arbeta för att bekämpa det även i vårt eget förbund. En av våra viktigaste politiska praktiker är
13 separatistisk organisering. Vi arbetar separatistiskt internt och externt med tjejträffar och
14 separatistiska studier för att lyfta tjejer och skapa trygga rum att vara och utvecklas i. Vi håller pass i
15 feministiskt självförsvar och nattvandrar med systrar på stan. Systerskapet är en av våra viktigaste
16 motstrategier mot könsmaktsordningen.

17

18 Vårt förbund är över hundra år gammalt. Vi har sett kamper vinnas och vi har sett kamper förloras.
19 Vi har deltagit aktivt och vi har inte deltagit alls. Vi har utvecklats och vi har tagit allt större plats i
20 den feministiska rörelsen, framförallt de senaste decennierna. Vi vet att vinna segrar aldrig sitter
21 helt säkert. Samtidigt som vi kämpar för att vinna nya segrar måste vi också slå vakt om redan
22 vunna segrar. Vi driver dagspolitiska krav för att förändra samhället här och nu och vi driver
23 långsiktiga krav för att nå vårt mål, ett jämställt samhälle.

24

25 Feminism är en maktkamp. Det betyder att vi behöver minska mäns makt för att öka kvinnors och i
26 förlängningen skapa ett jämställt samhälle som alla kommer vinna på. Miljoner kvinnor har genom
27 historien organiserat sig för jämställdhet och offrat mer än vad vi kan förstå för att förändra
28 samhället. Vår historia bär oss framåt i kampen för ett samhälle där kön inte spelar någon roll.

29

30 *Det jämställda samhället*

31 Målet för vår feministiska kamp är ett samhälle utan könsmaktsordning. Det skulle vara ett i
32 grunden annorlunda samhälle, och vägen dit förutsätter att andra maktordningar också krossas.
33 Vår feministiska utopi kännetecknas av att kön och genus inte spelar någon roll för dina
34 möjligheter i livet eller din personliga frihet. De systematiska ojämlikheter som präglar våra sociala
35 relationer, vår ekonomiska ställning och vårt politiska och kulturella utrymme kommer vara
36 avskaffade. Därigenom skulle vår mänskliga potential frigöras. Vi strävar efter detta mål i
37 feministiska vågor och i backlash, i med- och motgång, och en dag kommer vi bygga det jämlika
38 samhället, fritt från förtryck.

39